

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Miljøvernnavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.:
Deres dato: 20.10.2015
Vår ref.: 2015/20752-2 M-NA
Saksbehandler: Tone Mejlgaard
Direkte telefon: 22 00 36 61

Dato: 08.01.2016

Uttalelse til høring av forslag til endring av erstatningsbestemmelsen i markaloven § 11

Vi viser til brev av 20. oktober 2015 vedrørende høring av forslag til endring av erstatningsbestemmelsen i markaloven § 11. Høringsfristen er 10. januar 2016.

Fylkesmannen mener at en endring av erstatningsregelen i markaloven § 11, slik at den blir lik erstatningsbestemmelsen i naturmangfoldloven, vil styrke gjennomføringskraften i fremtidige prosesser med vern av friluftslivsområder i Marka. Dette vil gjøre det enklere å verne aktuelle friluftslivsområder etter markaloven § 11 der dette er den best egnede og riktige verneformen. Fylkesmannen er likevel i utgangspunktet skeptisk til å utvide unntakene fra hovedregelen om at offentlige rådighetsreguleringer ikke medfører erstatningsplikt. Ved uheldig presedensvirkning kan dette sterkt begrense lovgivers og andre offentlige myndigheters handlingsfrihet i praksis.

Høringsforslaget

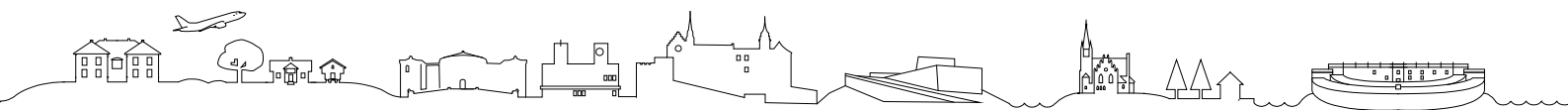
Ved vern av et område som friluftslivsområde etter markaloven § 11 kan økonomisk tap kreves erstattet ”i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger”. Terskelen for erstatning ved rådighetsregulering ligger høyt etter de alminnelige rettsgrunnsetninger, og det er kun i få unntakstilfeller at erstatning tilkjennes. Ved vern av skog etter naturmangfoldloven har grunneier derimot et sterkere krav på erstatning. Hvis vernet etter naturmangfoldloven medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk, gis det i henhold til § 50 full erstatning fra staten i samsvar med utmålingsreglene som gjelder for erstatning ved ekspropriasjon. Erstatningsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 50 utgjør et særskilt unntak fra hovedregelen i norsk rett om erstatning ved rådighetsreguleringer.

Klima- og miljødepartementet har nå sendt på høring forslag til endring av erstatningsregelen i markaloven § 11 slik at den blir lik erstatningsregelen i naturmangfoldloven § 50.

Rådighetsinnskrenkninger som følge av vern etter markaloven vil da erstattes på lik linje med innskrenkninger i rådigheten som følger av vern etter naturmangfoldloven.

Fylkesmannens vurdering av høringsforslaget

Hva som tillates av aktivitet i områder vernet etter naturmangfoldloven og markaloven reguleres av vernebestemmelsene som fastsettes for det enkelte området. Vern av skogområder som naturreservat etter naturmangfoldloven medfører imidlertid et generelt hogstforbud. Tilsvarende vil gjelde for friluftslivsområder vernet etter markaloven. Både i friluftslivsområder og i

naturreservater er det normalt det drivverdige tømmeret som er den viktigste økonomiske ressursen som rådgighetsreguleres. Konsekvensen for grunneier er dermed svært lik uavhengig av verneform. Det kan derfor vanskelig forklares en forskjell i erstatningsnivå mellom verneformene. Grunneierne oppfatter denne forskjellen som urimelig og vern av friluftslivsområder er med gjeldende erstatningsregler konfliktfylt. Dette kan gjøre det vanskelig å anvende vern etter markaloven i praksis. Disse forholdene kan tilsi at erstatningsregelen etter markaloven bør tilsvare det som følger av naturmangfoldloven.

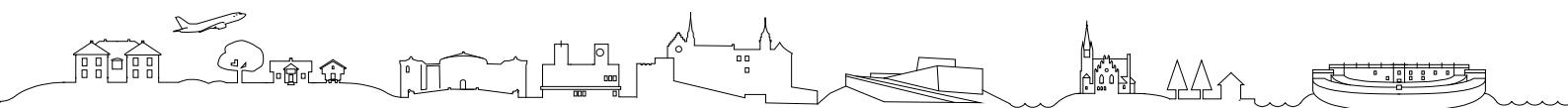
På oppdrag fra departementet startet Fylkesmannen i Oslo og Akershus i 2011 prosessen med vern av friluftslivsområder i Marka, og det ble i 2012 meldt oppstart etter markaloven § 11. I samsvar med brev av april 2012 fra daværende miljøvernminister ble det i oppstartsmeldingen åpnet for at områder med betydelige naturverdier kunne vernes som naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 dersom private grunneiere ønsket det. Bakgrunnen for skiftet var blant annet at flere av områdene kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Samtidig var grunneierne tydelige på at de foretrakk et vern som naturreservat fremfor et vern etter markaloven. Dette skyldtes i hovedsak forskjellen i erstatningsreglene mellom de to verneformene.

Hittil er fire områder vernet som friluftslivsområder etter markaloven. Om lag ti områder er fortsatt i prosess etter både markaloven § 11 og naturmangfoldloven § 37. For de fleste av disse områdene vurderer Fylkesmannen det som mest naturlig med et vern som naturreservat etter naturmangfoldloven. Dette følger av områdenes biologisk mangfold-verdier og enkelte av områdenes tilknytning til eksisterende naturreservat. Når det gjelder fremtidige verneprosesser etter markaloven § 11, vil imidlertid endrede erstatningsregler i samsvar med naturmangfoldloven kunne styrke muligheten for gjennomføring. Dette vil følgelig gjøre det enklere og mer sannsynlig å få vernet aktuelle områder som friluftslivsområder der dette er den best egnede og riktige verneformen. Dette kan også gjelde områder som tidligere har inngått i den pågående verneprosessen i Marka.

En endring av regelen i markaloven § 11 kan potensielt medføre krav om tilsvarende gunstige erstatningsregler på andre samfunnsområder, så vel som at det kan bli mindre tydelig hva som egentlig er den alminnelige regelen ved rådgighetsreguleringer. Selv om Klima- og miljødepartementet konkluderer med at smitteeffekten vil være liten, er Fylkesmannen i utgangspunktet skeptisk til å utvide unntakene fra hovedregelen om at offentlige rådgighetsreguleringer ikke medfører erstatningsplikt. Som departementet skriver, kan dette sterkt begrense lovgivers og andre offentlige myndigheters handlingsfrihet i praksis. Potensielle presedensvirkninger for det offentliges plikt til å betale erstatning ved rådgighetsreguleringer på andre samfunnsområder taler mot å endre regelen i markaloven § 11.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at en endring av erstatningsregelen i markaloven § 11, slik at den blir lik erstatningsbestemmelsen i naturmangfoldloven, vil styrke gjennomføringskraften i fremtidige prosesser med vern av friluftslivsområder i Marka. Dette vil videre gjøre det enklere å verne aktuelle friluftslivsområder etter markaloven § 11 der dette er den best egnede og riktige verneformen. Fylkesmannen er likevel i utgangspunktet skeptisk til å utvide unntakene fra hovedregelen om at offentlige rådgighetsreguleringer ikke medfører erstatningsplikt. Dette kan, ved uheldig presedensvirkning, sterkt begrense lovgivers og andre offentlige myndigheters handlingsfrihet i praksis.

Med hilsen

Are Hedén
fylkesmiljøvernssjef

Ellen Lien
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent.

